Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

10. september 2019*

[20. detsembri 2019. aasta määrusega parandatud tekst]

Maagaasi siseturg – Direktiiv 2009/73/EÜ – Komisjoni otsus, millega kiidetakse heaks OPALi maagaasi torujuhtme käitamist käsitlevatest liidu eeskirjadest erandi tegemise nõuete muutmine seoses kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldusega – Direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 1 – Energiasolidaarsuse põhimõte

Kohtuasjas T-883/16,

Poola Vabariik, esindajad: B. Majczyna, K. Rudzińska ja M. Kawnik,

hageja,

keda toetavad

Läti Vabariik, esindajad: I. Kucina, G. Bambāne ja V. Soņeca,

ja

Leedu Vabariik, esindajad: D. Kriaučiūnas, R. Dzikovič ja R. Krasuckaitė, hiljem R. Dzikovič,

menetlusse astujad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: O. Beynet ja K. Herrmann,

kostja,

keda toetab

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: T. Henze ja R. Kanitz, hiljem R. Kanitz,

menetlusse astuja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada komisjoni 28. oktoobri 2016. aasta otsus C(2016) 6950 (final), millega vaadatakse läbi erand, mis on direktiivi 2003/55/EÜ alusel tehtud OPALi maagaasi torujuhtmele kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldust käsitlevatest nõuetest,

* Kohtumenetluse keel: poola.

ÜLDKOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: president I. Pelikánová (ettekandja), kohtunikud V. Valančius, P. Nihoul, J. Svenningsen ja U. Öberg,

kohtusekretär: ametnik F. Oller,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 23. oktoobri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

I. Õiguslik raamistik

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiviga 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT 2009, L 211, lk 94), tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 176, lk 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 230).

2 Direktiivi 2009/73 artiklil 32, mis on samasugune direktiivi 2003/55 artikliga 18, on järgmine sisu:

„Kolmandate isikute juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse ülekande- ja jaotussüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele kolmandate isikute juurdepääsu süsteem, mis põhineb kõigile vabatarbijatele, sealhulgas tarneettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et artikli 39 lõikes 1 osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva metoodika heaks enne nende jõustumist vastavalt artiklile 41 ning et need tariifid ja metoodika, kui heaks kiidetakse üksnes metoodika, avaldatakse enne nende jõustumist.

2. Ülekandesüsteemi halduritel peab olema juurdepääs teiste ülekandesüsteemi haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas piiriülese gaasiülekandega seotud ülesannete täitmiseks.

3. Käesoleva direktiivi sätted ei takista pikaajaliste lepingute sõlmimist niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus ühenduse konkurentsiõigusega.“

3 Direktiivi 2009/73 artiklis 36, millega asendati direktiivi 2003/55 artikkel 22, on sätestatud:

„Uus infrastruktuur

1. Maagaasi uue olulise infrastruktuuri, st ühendustorude, maagaasi veeldusjaamade ja gaasihoidlate suhtes võidakse vastava taotluse korral määratud aja jooksul jätta kohaldamata artiklid 9, 32, 33 ja 34 ning artikli 41 lõiked 6, 8 ja 10, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) investeering suurendab gaasivarustuse konkurentsi ning parandab varustuskindlust;

b) investeeringul on niisugune riskitase, et seda ei tehtaks, kui nimetatud vabastus ei kehtiks;

c) infrastruktuuri omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes on vähemalt õigusliku vormi poolest eraldatud nendest süsteemihalduritest, kelle võrgus seda infrastruktuuri ehitatakse;

d) infrastruktuuri kasutajatelt võetakse tasu; ja

e) vabastus ei kahjusta konkurentsi, maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega selle reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega infrastruktuur ühendatakse.

[…]

3. [Liikmesriigi] reguleeriv asutus võib teha igal üksikjuhul eraldi otsuse lõigetes 1 ja 2 osutatud vabastuse kohta.

[…]

6. Vabastus võib kehtida uue infrastruktuuri või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva infrastruktuuri kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Vabastusotsuse tegemisel kaalutakse iga juhu puhul eraldi, kas on vaja kehtestada vabastuse kestuse ja infrastruktuurile mittediskrimineeriva juurdepääsu tingimused. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust ja olemasoleva võimsuse muutmist, projekti tähtaega ja liikmesriigis valitsevaid tingimusi.

[…]

8. Reguleeriv asutus edastab komisjonile kõikide vabastustaotluste koopiad kohe pärast nende saamist. Pädev asutus teatab otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsust käsitleva asjakohase teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:

a) üksikasjalikud põhjendused, millele tuginedes reguleeriv asutus või liikmesriik andis vabastuse või ei andnud vabastust, koos viitega lõikele 1, kaasa arvatud selle lõike asjakohasele punktile või asjakohastele punktidele, millel selline otsus põhineb, sealhulgas finantsteave, mis põhjendab vabastust;

b) analüüs, mis on tehtud vabastuse andmise mõju kohta konkurentsile ja maagaasi siseturu tõhusale toimimisele;

c) vabastuse tähtaja põhjendus ja vabastuse saanud maagaasi infrastruktuuri tervikvõimsuses osalemise ulatus;

d) ühendustoruga seotud vabastuse puhul asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemused; ning

e) infrastruktuuri panus gaasivarustuse mitmekesistamisse.

9. Kahe kuu jooksul alates teatise saamisele järgnevast päevast, võib komisjon võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et reguleeriv asutus muudaks või tühistaks vabastusotsuse. Seda kahekuulist ajavahemikku võib pikendada veel kahe kuu võrra, kui komisjon soovib lisateavet. See täiendav ajavahemik algab lõpliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Algset kahekuulist ajavahemikku võib pikendada komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul.

[…]

Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsuse vabastusotsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

[…]“.

4 Saksamaa 7. juuli 2005. aasta elektri- ja gaasivarustuse seaduse (energiamajanduse seadus) (Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz – EnWG)) (*BGBl.* 2005 I, lk 1970, 3621; edaspidi „EnWG“) käesoleva kohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni § 28a lõike 1 kohaselt on Bundesnetzagenturil (BNetzA, föderaalne võrguagentuur, Saksamaa) muu hulgas õigus jätta kolmandate isikute poolt võrgu kasutamist käsitlevad sätted kohaldamata Saksamaa Liitvabariigi ja teiste riikide vaheliste ühenduste suhtes. EnWG § 28a kohaldamise tingimused vastavad sisuliselt direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 kohaldamise tingimustele.

II. Vaidluse taust

5 Saksamaa riiklik reguleeriv asutus BNetzA teatas 13. märtsil 2009 Euroopa Ühenduste Komisjonile kahest 25. veebruari 2009. aasta otsusest, millega jäeti maagaasi torujuhtme projekti Ostseepipeline-Anbindungsleitung (OPAL) piiriülene ülekandevõimsus välja direktiivi 2003/55 artiklis 18 sätestatud kolmandate isikute juurdepääsu reguleerivate eeskirjade ja artikli 25 lõigetes 2–4 sätestatud tariifieeskirjade kohaldamisalast. OPALi gaasijuhe on Nord Stream 1 gaasijuhtme idapoolne maapealne osa, mille sissevoolupunkt asub Saksamaal Greifswaldi lähedal Lubmini vallas ja väljavoolupunkt Tšehhi Vabariigis Brandovi ringkonnas. Need kaks otsust puudutasid vastavalt kahe OPALi gaasijuhtme omaniku osasid.

6 OPALi gaasijuhe kuulub nimelt WIGA Transport Beteiligungs-GmbH & Co-le (edaspidi „WIGA“, varem W & G Beteiligungs-GmbH & Co. KG, varem Wingas GmbH & Co KG), kellel on 80% osa nimetatud gaasijuhtmest ning E.ON Ruhrgas AG-le, kellel on 20% osa. WIGA-d kontrollivad ühiselt OAO Gazprom ning BASF SE. WIGA-le kuuluvat OPALi gaasijuhtme osa käitavaks äriühinguks on OPAL Gastransport GmbH & Co. KG (edapidi „OGT“).

7 Komisjon nõudis 12. juuni 2009. aasta otsusega C(2009) 4694 (edaspidi „algne otsus“) direktiivi 2003/55 artikli 22 lõike 4 kolmanda lõigu (hilisem direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 9) alusel, et BNetzA muudaks oma 25. veebruari 2009. aasta otsuseid, lisades neisse järgmised tingimused:

„a) Ilma et see piiraks punktis b esitatud eeskirja kohaldamist, ei või ettevõtja, kes valitseb ühte- või mitut Tšehhi Vabariiki […] hõlmavat olulist maagaasi eel- või järelturgu, reserveerida ühelgi aastal üle 50% OPALi gaasijuhtme väljavooluvõimsusest Tšehhi piiril. Samasse kontserni kuuluvate ettevõtete, nagu Gazprom ja Wingas, reserveeringud vaadatakse läbi koos. Nende turgu valitsevate ettevõtete või kontsernide reserveeringud, kelle vahel on sõlmitud olulised ja pikaajalised gaasitarnelepingud […], vaadatakse läbi koos.

b) Võimsuse 50% piirangut võib ületada, kui asjaomane ettevõtja […] toob turule, avatud, läbipaistvas ja mittediskrimineerivas menetluses („maagaasituru liberaliseerimisprogramm“), kolmemiljardilise maagaasikuupmeetri mahu OPALi gaasijuhtmes. Gaasijuhtme haldur või ettevõtja/d, kes on kohustatud maagaasituru liberaliseerimisprogrammi ellu viima, peab/peavad tagama vastava transpordimahu ja väljavoolupunkti vaba valiku („võimsuse eraldamise programm“). „Maagaasituru liberaliseerimise“ ja „võimsuse eraldamise“ programmid peab heaks kiitma BNetzA.“

8 BNetzA muutis 7. juulil 2009 oma 25. veebruari 2009. aasta otsuseid, viies need vastavusse eespool punktis 7 nimetatud algses otsuses ette nähtud nõuetega. BNetzA kehtestas neist eeskirjadest erandi 22 aastaks.

9 OPALi gaasijuhe võeti kasutusse 13. juulil 2011 ning selle põhjapoolses osas Greifswaldi ja Berliinist lõunasse jääva Groß-Körisi (Saksamaa) sissevoolupunkti vahel on selle ülekandevõimsus 36,5 miljardit kuupmeetrit aastas. OPALi gaasijuhtme lõunapoolses osas Groß-Körisi ning Brandovis asuva väljavoolupunkti vahel on ülekandevõimsus seevastu 32 miljardit kuupmeetrit aastas. Vahe, mis on 4,5 miljardit kuupmeetrit aastas, kavandati müüa Gaspooli äripiirkonnas, mis hõlmab Saksamaa põhja- ja idaosa.

10 Vastavalt algsele otsusele ning BNetzA 25. veebruari 2009. aasta otsustele, mida on muudetud BNetzA 7. juuli 2009. aasta otsustega, jäeti OPALi gaasijuhtme ülekandevõimsus täielikult välja direktiivis 2003/55 sätestatud kolmandate isikute poolt võrgu kasutamise eeskirjade ja tariifieeskirjade kohaldamisalast.

11 Praeguse tehnilise struktuuri puhul on Greifswaldi lähedal asuvasse sissevoolupunkti võimalik maagaasi tarnida ainult Nord Stream 1 gaasijuhtme kaudu, mida kasutab Gazpromi kontsern gaasi transpordiks Vene maagaasiväljadelt. Kuna Gazprom ei ole algses otsuses ette nähtud maagaasituru liberaliseerimise programmi ellu viinud, ei ole maagaasi torujuhtme ülekandevõimsusest reserveerimata 50% suurust osa kunagi kasutatud, nii et kasutuses on olnud üksnes 50% OPALi gaasijuhtme ülekandevõimsusest.

12 OGT, OAO Gazprom ja Gazprom Eksport LLC esitasid 12. aprillil 2013 BNetzA-le taotluse muuta mõnd 2009. aastal kehtestatud erandi tingimust.

13 BNetzA teatas 13. mail 2016 direktiivi 2009/73 artikli 36 alusel komisjonile kavatsusest muuta OGT, OAO Gazprom ja Gazprom Eksporti taotluse alusel mõnd 2009. aastal tehtud vabastusotsuse sätet, mis puudutavad seda osa OPALi gaasijuhtmest, mida käitab OGT, sõlmides viimati nimetatuga avalik-õigusliku lepingu, mis asendab Saksa õiguse kohaselt haldusotsust.

14 BNetzA kavandatud muudatus seisnes sisuliselt algse otsusega turgu valitsevas seisundis olevate ettevõtjate jaoks võimaliku reserveeritava võimsuse piirangu (vt eespool punkt 7) asendamises OGT kohustusega pakkuda vähemalt 50% tema kasutuses olevast võimsusest ehk 15 864 532 kWh/h (umbes 12,3 miljardit kuupmeetrit aastas) enampakkumisel, sellest 14 064 532 kWh/h (umbes 10,98 miljardit kuupmeetrit aastas) dünaamiliselt jaotatava kindla võimsusena (*feste dynamisch zuordenbare Kapazitäten*, DZK) ning 1 800 000 kWh/h (umbes 1,38 miljardit kuupmeetrit aastas) vabalt jaotatava kindla võimsusena (*feste frei zuordenbare Kapazitäten*, FZK) Brandovi väljavoolupunktis. Juhul kui FZK-tüüpi võimsuse nõudlus on kahel järjestikusel aastal suurem, kui algul pakutud 1 800 000 kWh/h, peab OGT teatud tingimustel suurendama selliste võimsuste pakkumist kuni maksimaalselt 3 600 000 kWh/h-ni (umbes 2,8 miljardit kuupmeetrit aastas).

15 28. oktoobril 2016 võttis komisjon direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 9 alusel vastu BNetzA-le adresseeritud otsuse C(2016) 6950 final, millega vaadatakse läbi erand, mis on direktiivi 2003/55/EÜ alusel tehtud OPALi maagaasi torujuhtmele kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldust käsitlevatest nõuetest (edaspidi „vaidlustatud otsus“). Direktiivi 2009/73 artiklis 36 sätestatud menetlus vastab sisuliselt algse otsuse õiguslikuks aluseks olnud direktiivi 2003/55 artiklis 22 sätestatule. Vaidlustatud otsus avaldati komisjoni veebilehel 3. jaanuaril 2017.

16 Kõigepealt märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 18–21, et kuigi direktiivi 2009/73 artikkel 36 ei sisalda sätet, mis reguleeriks konkreetselt võimalust muuta sellist erandit nagu algse otsuse esemeks olev erand, mis on heaks kiidetud direktiivi 2003/55 artikli 22 alusel, tuleneb haldusõiguse üldpõhimõtetest, et pikaajalise mõjuga otsused võidakse uuesti läbi vaadata. Komisjon leidis, et ka vormilise järjepidevuse põhimõtet silmas pidades ning õiguskindluse tagamise huvides on algse erandi muutmise kava, nagu see, mille esitas BNetzA, käesoleval juhul kohane läbi vaadata uute infrastruktuuriobjektide jaoks direktiivi 2009/73 artiklis 36 sätestatud menetluses. Seoses sellise muudatuse eelduseks olevate sisuliste tingimustega leidis komisjon, et uuesti läbivaatamist käsitlevate erinormide puudumisel peavad varem lubatud erandi ulatuse või seda erandit piiritlevate tingimuste

osas tehtavad muudatused olema põhjendatud ning et pärast algse vabastusotsuse tegemist aset leidnud muutused faktilistes asjaoludes võivad seejuures olla nimetatud algse otsuse uuesti läbivaatamist õigustavaks põhjuseks.

17 Sisuliselt kiitis komisjon vaidlustatud otsusega heaks BNetzA kavandatud erandkorra muudatused tingimusel, et neis tehakse mõned muudatused, mis on nimelt järgmised:

– algul tuleb enampakkumisel pakkuda 3 200 000 kWh/h (umbes 2,48 miljardit kuupmeetrit aastas) FZK-tüüpi võimsusi ning 12 664 532 kWh/h (umbes 9,83 miljardit kuupmeetrit aastas) DZK-tüüpi võimsusi;

– enampakkumisele pandavate FZK-tüüpi võimsuste mahtu tuleb järgmisel aastal suurendada, kui nõudlus ühel iga-aastasel enampakkumisel ületab 90% pakutavatest võimsustest, ning teha seda 1 600 000 kWh/h (umbes 1,24 miljardit kuupmeetrit aastas) kaupa kuni ülemmäärani 6 400 000 kWh/h (umbes 4,97 miljardit kuupmeetrit aastas);

– ettevõtja või kontsern, kellel on Tšehhi Vabariigis turgu valitsev seisund või kelle kontrolli all on enam kui 50% Greifswaldi saabuvast gaasist, võib FZK-tüüpi võimsuste enampakkumistel pakkumuse teha vaid alghinnaga, mis ei või olla kõrgem Saksamaal asuva Gaspooli äripiirkonnast Tšehhi Vabariiki kulgeva ülekandesüsteemi reguleeritud tariifi keskmisest alghinnast võrreldavatele toodetele samal aastal.

18 BNetzA muutis 28. novembril 2016 vastavalt vaidlustatud otsusele oma 25. veebruari 2009. aasta otsusega kehtestatud erandit, mis puudutas seda osa OPALi gaasijuhtmest, mida käitab OGT, sõlmides viimasega avalik-õigusliku lepingu, mis asendab Saksa õiguse kohaselt haldusotsust.

III. Menetlus ja poolte nõuded

19 Poola Vabariik esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 16. detsembril 2016.

20 Eraldi dokumendina, mis saabus Üldkohtu kantseleisse samal päeval, esitas Poola Vabariik ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, mis jäeti rahuldamata 21. juuli 2017. aasta kohtumäärusega Poola *vs.* komisjon (T-883/16 R, EU:T:2017:542). Kohtukulude küsimus jäeti edaspidiseks lahendamiseks.

21 Üldkohtu kantseleisse vastavalt 19. jaanuaril ning 20. ja 29. märtsil 2017 saabunud dokumentides esitas Saksamaa Liitvabariik avalduse astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks, samas kui Läti Vabariik ja Leedu Vabariik esitasid avalduse astuda menetlusse Poola Vabariigi nõuete toetuseks. Kuna pooltel ei olnud vastuväiteid, rahuldas Üldkohtu esimese koja president need menetlusse astumise avaldused.

22 Kostja vastus saabus Üldkohtu kantseleisse 3. märtsil 2017.

23 Pärast vaidlustatud otsuse avaldamist 3. jaanuaril 2017 esitas Poola Vabariik Üldkohtu kantseleisse 13. märtsil 2017 saabunud dokumendis hagi täiendavad põhjendused ning ühe täiendava väite.

24 Üldkohtu kantseleisse 9. juunil 2017 saabunud dokumendis esitas komisjon oma seisukoha Poola Vabariigi 13. märtsi 2017. aasta avalduse kohta.

25 Repliik ja vasturepliik saabusid Üldkohtu kantseleisse vastavalt 2. juunil ja 31. augustil 2017.

26 Üldkohtu kantseleisse 22. detsembril 2017 saabunud dokumendis palus Poola Vabariik vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 28 lõigetele 1 ja 5 suunata kohtuasi suurkojale või vähemalt viiest kohtunikust koosnevale kojale. Üldkohus otsustas 16. veebruaril 2018 mitte teha ettepanekut kohtuasja üleandmiseks suurkojale ning märkis, et vastavalt kodukorra artikli 28 lõikele 5 määrati kohtuasi esimesele kojale laiendatud koosseisus.

27 Menetlust korraldavate meetmete raames palus Üldkohus Poola Vabariigil ja komisjonil esitada teatud dokumendid ja vastata mõnele küsimusele. Poola Vabariik ja komisjon täitsid need nõuded.

28 Poolte ja menetlusse astunud isikute suulised seisukohad ning nende vastused Üldkohtu esitatud küsimustele kuulati ära 23. oktoobril 2018 toimunud kohtuistungil.

29 Poola Vabariik palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

30 Läti Vabariik palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

31 Leedu Vabariik palub Üldkohtul tühistada vaidlustatud otsus.

32 Komisjon, keda toetab Saksamaa Liitvabariik, palub Üldkohtul:

– jätta vastuvõetamatuse tõttu tähelepanuta Poola Vabariigi 13. märtsi 2017. aasta menetlusdokument;

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja Poola Vabariigilt.

IV. Õiguslik käsitlus

A. Poola Vabariigi 13. märtsi 2017. aasta menetlusdokumendi vastuvõetavus

33 Poola Vabariik esitas 16. detsembril 2016 hagiavalduse, lähtudes üksnes vaidlustatud otsust puudutanud pressiteatest, mille komisjon oli avaldanud vaidlustatud otsuse vastuvõtmise päeval ehk 28. oktoobril 2016. Vaidlustatud otsus ise avaldati komisjoni veebilehel 3. jaanuaril 2017.

34 Poola Vabariik leiab, et vaidlustatud otsuse täpse sisuga oli tal võimalik tutvuda alles pärast selle otsuse avaldamist komisjoni veebilehel. Seepärast esitas ta alles pärast avaldatud otsuse läbivaatamist ehk 13. märtsil 2017 „hagiavalduse täienduse“ (edaspidi „täiendav menetlusdokument“), milles ta esiteks esitas täiendavad argumendid oma esimese väite põhjendamiseks ning teiseks esitas ühe täiendava väite.

35 [20. detsembri 2019. aasta määrusega parandatud tekst] Komisjon vaidlustab täiendava menetlusdokumendi vastuvõetavuse. Esiteks leiab ta, et 16. detsembril 2016 esitatud hagiga ammendas Poola Vabariik ELTL artikli 263 alusel hagi esitamise õiguse, kuna hagi esitamise tähtaeg hakkas

kulgema vaidlustatud otsuse sisust teadasaamisest ning vaidlustatud otsuse hilisemast avaldamisest ei hakanud tema jaoks kulgema uut hagi esitamise tähtaega. Teiseks juhib komisjon tähelepanu sellele, et kodukorras ei ole ette nähtud hagi „täiendamise“ võimalust, kuna uued väited, mille aluseks on hiljem ilmsiks tulnud asjaolud, on võimalik esitada repliigis vastavalt kodukorra artikli 84 lõikele 2. Kolmandaks väidab komisjon, et uuest kaebetähtajast lähtudes esitatud täiendav menetlusdokument on omamoodi „täiendav hagi“, mis on vastuvõetamatu, sest samasugune hagi on juba kohtu menetluses, kuna just 16. detsembri 2016. aasta hagi esitamisega sai Poola Vabariik võimaluse tõhusale kohtulikule kaitsele, sealhulgas läbi ajutiste meetmete.

36 ELTL artikli 263 kuuenda lõigu kohaselt tuleb selles artiklis sätestatud menetlus algatada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai.

37 Kuivõrd käesoleval juhul avaldati vaidlustatud otsus 3. jaanuaril 2017, hakkas kaebetähtaeg kulgema sellest kuupäevast. Kodukorra artikli 60 kohaselt pikendatakse menetlustähtaega sesoses vahemaadega kümne päeva võrra. Seetõttu lõppes kaebetähtaeg käesolevas kohtuasjas 13. märtsil 2017.

38 Niisiis on täiendav menetlusdokument, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 13. märtsil 2017, esitatud kaebetähtaja viimasel päeval ehk enne tähtaja lõppu. Seetõttu tuleb see tunnistada vastuvõetavaks.

39 Komisjoni argumendid seda järeldust ümber ei lükka.

40 Esiteks ei saa nõustuda komisjoni argumendiga, et Poola Vabariik on ammendanud oma kaebeõiguse, kuna kaebetähtaeg hakkas kulgema vaidlustatud otsuse sisust teadasaamisest.

41 Nimelt tuleneb esiteks väljakujunenud kohtupraktikast, et kaebetähtajad on õiguslike olukordade selguse ja kindluse tagamiseks ning õigusemõistmise käigus diskrimineerimise või meelevaldse kohtlemise ärahoidmiseks kehtestatud avalikes huvides ning pooled ja kohus ei saa kokku leppida või otsustada nende muutmist (vt 18. septembri 1997. aasta kohtuotsus Mutual Aid Administration Services *vs*. komisjon, T-121/96 ja T-151/96, EU:T:1997:132, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellest järeldub, et kui hageja esitab hagi enne seda, kui kaebetähtaeg on vastavalt ELTL artikli 263 kuuendale lõigule kulgema hakanud, ei tähenda see, et nimetatud artiklis sätestatud kaebetähtaeg sellest tulenevalt muutuks. Seetõttu ei hakanud kaebetähtaeg käesoleval juhul kulgema mitte hagi esitamise kuupäeval, vaid ELTL artikli 263 kuuenda lõigu kohaselt vaidlustatud otsuse avaldamise kuupäeval (vt selle kohta 26. septembri 2013. aasta kohtuotsus PPG ja SNF *vs*. Euroopa Kemikaaliamet, C-626/11 P, EU:C:2013:595, punktid 38 ja 39).

42 Teiseks ei saa kaebetähtaeg ühelgi juhul kulgema hakata otsuse vastuvõtmisest teada andva pressiteate avaldamise kuupäevast. Kuna selline pressiteade sisaldab vaid lühikest kokkuvõtet kõnealusest otsusest, ei saa eeldada, et selle lugemine on võrdväärne otsusest „teadasaamisega“ ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tähenduses.

43 Teiseks, mis puudutab argumenti, et kodukorras ei ole pärast hagi esitamist ette nähtud hagi täiendava menetlusdokumendi esitamise võimalust, siis tuleb tähele panna, et kohtupraktikast tuleneb, et kuna liit on õigusel põhinev ühendus, milles institutsioonide aktide kooskõla asutamislepinguga on allutatud kontrollile, tuleb liidu kohtule esitatud kaebustele kohaldatavaid menetlusnorme tõlgendada võimaluse piires selliselt, et nende kohaldamine aitaks saavutada eesmärki tagada liidu õigusest isikutele tulenevate õiguste tõhus kohtulik kaitse (17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Athinaïki Techniki *vs*. komisjon, C-521/06 P, EU:C:2008:422, punkt 45).

44 Ainuüksi seda, et kodukorras ei ole sõnaselgelt ette nähtud pärast hagi esitamist hagi täiendava menetlusdokumendi esitamise võimalust, ei saa seega tõlgendada nii, et selline võimalus on välistatud, kui nimetatud hagi täiendav menetlusdokument on esitatud enne kaebetähtaja lõppu.

45 Niisamuti, kuigi kodukorra artikli 84 lõikes 2 on sätestatud, et menetluse käigus ilmsiks tulnud uue asjaolu korral tuleb uued väited või argumendid esitada menetlusdokumentide teistkordsel vahetamisel, ei tulene sellest sättest, et eraldiseisev dokument oleks vastuvõetamatu, kui hageja – nagu käesoleval juhul – esitab selle eraldiseisva dokumendi enne kaebetähtaja lõppu ja enne repliigi esitamist selleks, et esitada oma väited ja argumendid, mis puudutavad sellist vaidlustatud otsust, mis avaldati pärast hagi esitamist.

46 Käesoleval juhul anti komisjonile võimalus Poola Vabariigi täiendavas menetlusdokumendis esitatud väidetele ja argumentidele vastata. Vastuseks Üldkohtu ettepanekule esitas komisjon selle täiendava menetlusdokumendi kohta oma seisukoha 9. juunil 2017. Neil asjaoludel ei kahjusta täiendava menetlusdokumendi vastuvõetavaks tunnistamine käesoleval juhul komisjoni võimalust hageja väidetele ja argumentidele vastata.

47 Eeltoodut silmas pidades tuleb Poola Vabariigi poolt 13. märtsil 2017 ehk enne kaebetähtaja lõppemist esitatud täiendav menetlusdokument tunnistada vastuvõetavaks.

B. Sisulised küsimused

48 Poola Vabariik põhjendab oma hagi kuue väitega, millest esimene puudutab direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a ja ELTL artikli 194 lõike 1 punkti b rikkumist nende koosmõjus ning solidaarsuspõhimõtte rikkumist; teine komisjoni pädevuse puudumist ning direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 rikkumist; kolmas direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti b rikkumist; neljas direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktide a ja e rikkumist; viies rahvusvaheliste konventsioonide, millega liit on ühinenud, rikkumist ning kuues õiguskindluse põhimõtte rikkumist.

49 Kõigepealt tuleb käsitleda esimest väidet.

1. Esimene väide, mis puudutab direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a ja ELTL artikli 194 lõike 1 punkti b rikkumist nende koosmõjus ning solidaarsuse põhimõtte rikkumist

50 Olles varem juhtinud tähelepanu sellele, et algses otsuses oli ta jõudnud järeldusele, et OPALi gaasijuhe parandaks varustuskindlust, käsitles komisjon vaidlustatud otsuse punktides 49–53 küsimust, kas BNetzA välja pakutud käitamise korra muudatused võiksid tingida teistsuguse hinnangu andmise. Komisjon jõudis järeldusele, et nõnda see ei oleks, võttes eelkõige arvesse asjaolu, et täiendav võimsus, mida on pärast OPALi gaasijuhtme tegelikult kasutatava võimsuse suurendamist Nord Stream 1 gaasijuhtmes tegelikult võimalik kasutada, ei ole piisav senini Braterstwo ja Yamali gaasijuhtmete kaudu edastatud gaasikoguste täielikuks asendamiseks.

51 Poola Vabariik, keda toetab Leedu Vabariik, leiab, et vaidlustatud otsus rikub energiajulgeoleku ja energiasolidaarsuse põhimõtteid ning on seega vastuolus direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktiga a ja ELTL artikli 194 lõike 1 punktiga b nende koosmõjus. Hageja hinnangul ohustab OPALi gaasijuhtmega seotud uue erandi tegemine gaasi varustuskindlust liidus, eelkõige Kesk-Euroopas. Iseäranis Yamali ja Braterstwo gaasijuhtmete kaudu toimuva gaasitranspordi vähenemine võib nõrgendada Poola energiajulgeolekut ja vähendada arvestatavalt gaasi tarneallikate mitmekesisust.

a) Direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a väidetav rikkumine

52 Poola Vabariik juhib tähelepanu sellele, et direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a kohaselt võib uue suure gaasi-infrastruktuuri puhul õigusnormidest erandeid teha vaid juhul, kui asjaomasesse infrastruktuuri tehtav investeering parandab gaasi varustuskindlust, millist kriteeriumi tuleb hageja hinnangul tõlgendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrusega (EL) nr 994/2010, milles käsitletakse gaasivarustuse kindluse tagamise meetmeid ja millega

tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2004/67/EÜ (ELT 2010, L 295, lk 1), ning pidades silmas ELTL artikli 194 lõikes 1 sätestatud liidu energiapoliitika põhilist eesmärki, milleks on energiaga varustamise kindluse tagamine kogu liidus tervikuna ja igas üksikus liikmesriigis.

53 Komisjon, keda toetab Saksamaa Liitvabariik, vaidleb neile argumentidele vastu.

54 Direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktis a on sätestatud: „Maagaasi uue olulise infrastruktuuri, st ühendustorude, […] suhtes võidakse vastava taotluse korral määratud aja jooksul jätta kohaldamata artiklid [mis puudutavad eelkõige kolmandate isikute juurdepääsu], kui on täidetud järgmised tingimused: a) investeering […] parandab varustuskindlust“.

55 Kõigepealt tuleb tagasi lükata Poola Vabariigi argument, et see kriteerium on käesoleval juhul kohaldatav põhjusel, et vaidlustatud otsusega kehtestati kolmandate isikute juurdepääsu osas uus erand.

56 Tuleb märkida, et käesoleval juhul ei andnud komisjon vaidlustatud otsusega heakskiitu mitte uue erandi kehtestamiseks, vaid olemasoleva erandi muutmiseks. Sellega seoses tuleb tähele panna, et vastavalt BNetzA 25. veebruari 2009. aasta otsustele, mida on muudetud 7. juuli 2009. aasta otsustega (vt eespool punktid 5 ja 8), juba kohaldati OPALi gaasijuhtme piiriüleste ülekandevõimsuste suhtes erandit, mis puudutas direktiivi 2003/55 artiklis 18 sätestatud kolmandate isikute juurdepääsu reguleerivate õigusnormide ja selle direktiivi artikli 25 lõigetes 2–4 sätestatud tariifieeskirjade kohaldamist. Nagu eespool punktides 14 ja 16 märgitud, siis BNetzA poolt 13. mail 2016 välja pakutud regulatsioonis, mida muudeti vastavalt vaidlustatud otsusele, see erand põhimõtteliselt säilitati, muutes sellega seotud tingimusi.

57 Nagu ka komisjon kohtuistungil rõhutas, tuleb siinjuures täpsustada, et vaidlustatud otsusega ei muudetud algset otsust. Vastavalt direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikele 3 otsustab kõnealuse artikli lõikes 1 sätestatud erandi kehtestamise nimelt liikmesriigi asutus. BNetzA oli niisiis see, kes tegi 2009. aasta vabastusotsuse (vt eespool punktid 5 ja 8) ning kes selle erandi tingimusi 2016. aastal muutis, sõlmides OGT-ga avalik-õigusliku lepingu (vt eespool punkt 18). Komisjon teostas mõlemal juhul üksnes kontrollipädevust, mis tulenes direktiivi 2003/55 artikli 22 lõike 4 kolmandast lõigust ja hiljem direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikest 9, nõudes BNetzA-lt otsustes muudatuste tegemist. Niisiis kujutavad algne otsus ja vaidlustatud otsus endast kahte iseseisvat otsust, millest kumbki on tehtud ühe Saksamaa asutuste kavandatud meetme kohta ehk ühelt poolt BNetzA 25. veebruari 2009. aasta otsuste kohta (vt eespool punkt 5) ning teiselt poolt haldusotsust asendava 13. mai 2016. aasta avalik-õigusliku lepingu kohta (vt eespool punkt 13).

58 Mis puudutab varustuskindluse parandamisega seotud kriteeriumi, siis tuleneb direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a sõnastusest, et sellele kriteeriumile ei pea vastama mitte taotletav erand, vaid investeering ehk käesoleval juhul OPALi gaasijuhtme ehitamine. Seetõttu pidi komisjon algse otsuse tegemisel veenduma, et kavandatav investeering vastab sellele kriteeriumile. Komisjon ei pidanud seevastu sellele kriteeriumile vastavust hindama vaidlustatud otsuse tegemisel, kuna sellega anti heakskiit üksnes erandiga kaasnevate tingimuste muutmiseks. Nimelt, kuna selles etapis ei kavandatud ühtki uut investeeringut ning käitamise tingimuste muutmine vastavalt BNetzA ettepanekule ei muutnud OPALi gaasijuhet kui infrastruktuuri, ei saanuks sellele küsimusele 2016. aastal vastata teistmoodi kui 2009. aastal.

59 Asjaolu, et komisjon andis vaidlustatud otsuses hinnangu, mille andmist kohaldatavad õigusaktid ei nõudnud, ei saa kaasa tuua seda, et liidu kohus asub talle esitatud hagi lahendamisel seda otsust hindama, lähtudes sellisest kriteeriumist, mida seaduses ette nähtud ei ole.

60 Seetõttu tuleb esimene väide ainetuna tagasi lükata osas, milles see põhineb direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a rikkumisel.

b) ELTL artikli 194 lõike 1 väidetav rikkumine

61 Mis puudutab ELTL artikli 194 lõiget 1, siis rõhutab Poola Vabariik, keda toetab Leedu Vabariik, et seal mainitud solidaarsuspõhimõte on üks liidu energiapoliitika valdkonna prioriteetidest. Hageja hinnangul paneb see põhimõte liikmesriikidele ja liidu institutsioonidele kohustuse viia liidu energiapoliitikat ellu solidaarsuse vaimus. Energiasolidaarsuse põhimõttega on vastuolus eelkõige sellised liidu institutsioonide meetmed, mis kahjustavad teatud piirkondade või liikmesriikide energiajulgeolekut, sealhulgas nende gaasiga varustamise kindlust.

62 Poola Vabariik märgib, et vaidlustatud otsus võimaldab Gazpromil ja Gazpromi kontserni üksustel Nord Stream 1 gaasijuhtme täielikku võimsust kasutades suunata Euroopa turule ümber täiendava hulga gaasi. Võttes arvesse, et maagaasi nõudlus Kesk-Euroopas märkimisväärselt ei kasva, oleks selle ainus võimalik tagajärg mõju tarnimise ning transporditeenuste kasutamise tingimustele OPALiga konkureerivates gaasijuhtmetes ehk Braterstwo ja Yamali gaasijuhtmes, tuues kaasa nende kahe gaasijuhtme kaudu gaasi edastamise vähenemise või täieliku katkemise.

63 Esiteks kardab Poola Vabariik sellega seoses seda, et Braterstwo gaasijuhtme kaudu toimuva gaasi edastamise vähenemise või selle lakkamise tagajärjel muutub võimatuks gaasijuhtme kaudu Poola territooriumi varustamine Ukrainast, millega kaasnevalt ei ole võimalik tagada klientide pidevat varustamist Poola territooriumil koos alljärgnevate tagajärgedega, mida komisjon nähtavasti hinnanud ei ole:

– vastava kohustusega ettevõtjad ei suuda täita kohustust tagada kaitstud tarbijate varustamine gaasiga;

– gaasisüsteemi tõhus toimimine muutub võimatuks ja see mõjutab ärilisel eesmärgil gaasihoidlate kasutamise võimalusi;

– tekib gaasi omandamise kulu märkmisväärse suurenemise oht.

64 Teiseks, võttes arvesse, et 2020. aastal lõpeb Yamali gaasijuhtme kaudu Lääne-Euroopasse gaasi transportimise lepingu tähtaeg ning 2022. aastal lõpeb sellesama gaasijuhtme kaudu Poolasse gaasi tarnimise lepingu tähtaeg, kardab Poola Vabariik Yamali gaasijuhtme kaudu gaasiga varustamise vähenemise või täieliku katkemise ohtu, mis mõjutaks negatiivselt:

– Saksamaalt ja Tšehhi Vabariigist Poolasse imporditavate võimsuste kättesaadavust;

– neist kahest riigist gaasi edastamise tariifide taset;

– gaasi varustusallikate mitmekesisust Poolas ning teistes Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriikides.

65 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu. Eelkõige väidab ta, et energiasolidaarsus on komisjoni teatistes ja dokumentides kajastatud poliitiline kontseptsioon, ent vaidlustatud otsus peab vastama direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikes 1 sätestatud õiguslikele kriteeriumidele. Komisjoni hinnangul on ELTL artikli 194 lõikes 1 sätestatud liikmesriikidevahelise solidaarsuse põhimõte ühelt poolt suunatud seadusandjale, mitte õigusnorme kohaldavale haldusvõimule, ning teiselt poolt seondub see vaid varustamise või gaasi siseturu toimimisega seotud kriisiolukordadega, samas kui direktiivis 2009/73 on kehtestatud selle turu normaalse toimimisega seotud põhimõtted. Igal juhul tuleks asuda seisukohale, et nimetatud direktiivi artikli 36 lõikes 1 sätestatud varustuskindluse parandamise kriteerium, mida komisjon vaidlustatud otsuses uuris, võtab arvesse energiasolidaarsuse kontseptsiooni. Viimaks märgib komisjon, et Nord Stream 1 gaasijuhe on määratletud projektina, mille vastu on ühine huvi, mis seisneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta otsuses 1364/2006/EÜ üleeuroopaliste energiavõrkude suuniste kehtestamise ning otsuse 96/391/EÜ ja otsuse

nr 1229/2003/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2006, L 262, lk 1) ette nähtud üleeuroopalist huvi pakkuva prioriteetse projekti realiseerimises ning see, et vaidlustatud otsus võib aidata suurendada sellise infrastruktuuri kasutamist, on kooskõlas ühiste ja üleeuroopaliste huvidega.

66 Selle kõrval vaidleb komisjon vastu väitele, et vaidlustatud otsusega heaks kiidetud OPALi gaasijuhtme käitamise korra muudatused võiksid kahjustada maagaasi varustuskindlust Kesk- ja Ida-Euroopas üldiselt või konkreetselt Poolas.

1) Energiasolidaarsuse põhimõtte ulatus

67 ELTL artikli 194 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Siseturu rajamise ja toimimise raames ning pidades silmas vajadust säilitada ja parandada keskkonda, on liidu energiapoliitikal liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus järgmised eesmärgid:

a) tagada energiaturu toimimine;

b) tagada energiaga varustamise kindlus liidus;

c) edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamist ning

d) edendada energiavõrkude sidumist.“

68 Selle Lissaboni lepinguga lisatud sättega kehtestati EL toimimise lepingus sõnaselge õiguslik alus liidu energiapoliitikale, mille aluseks oli varem ühisturu korraldust reguleerinud EÜ asutamislepingu artikkel 95 (nüüd ELTL artikkel 114).

69 ELTL artikli 194 lõikes 1 mainitud mõiste „solidaarsuse vaim“ kajastab selles valdkonnas üldist liikmesriikidevahelise solidaarsuse põhimõtet, mida on eelkõige mainitud ELL artiklis 2 ja artikli 3 lõikes 3 ning ELL artikli 24 lõigetes 2 ja 3, samuti ELTL artikli 122 lõikes 1 ning artiklis 222. Tulenevalt ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud kohustusest on see põhimõte kogu liidu süsteemi aluseks (vt selle kohta 10. detsembri 1969. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, 6/69 ja 11/69, ei avaldata, EU:C:1969:68, punkt 16).

70 Mis puudutab solidaarsuse põhimõtte sisu, siis tuleb rõhutada, et see hõlmab õigusi ja kohustusi nii liidu kui ka liikmesriikide jaoks. Ühelt poolt on liidul solidaarsuskohustus liikmesriikide ees, ning teiselt poolt on liikmesriikidel vastastikune solidaarsuskohustus ja solidaarsuskohustus liidu ühiste huvide ning liidu poliitikate suhtes.

71 Energiapoliitika kontekstis tähendab see eelkõige vastastikuse abistamise kohustust juhtudel, kui üks liikmesriik satub näiteks looduskatastroofi või terrorismiaktide tagajärjel gaasivarustuse osas kriitilisse olukorda või hädaolukorda. Vastupidi aga sellele, mida leiab komisjon, ei piirdu energiasolidaarsuse põhimõte üksnes selliste erakorraliste olukordadega, mille lahendamine kuulub eranditult liidu seadusandja pädevusse ning mille teostamiseks võeti teiseses õiguses vastu määrus nr 994/2010 (mis asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrusega (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT 2017, L 280, lk 1)).

72 Vastupidi, solidaarsuse põhimõte hõlmab ka liidu ja liikmesriikide üldist kohustust arvestada oma pädevuse teostamisel teiste osaliste huvidega.

73 Konkreetsemalt liidu energiapoliitikaga seoses tähendab see seda, et liit ja liikmesriigid peavad püüdma selle poliitika raames enda pädevust teostades vältida selliste meetmete võtmist, mis võivad mõjutada liidu ja teiste liikmesriikide huve seoses varustuskindluse, varustamise majandusliku ja poliitilise elujõulisuse ja varustusallikate või varustamise mitmekesisusega ning seda selleks, et võtta arvesse nende vastastikust sõltuvust ning faktilist solidaarsust.

74 Direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikes 1 avalduvad need kaalutlused eelkõige väljendites „maagaasi siseturu tõhus toimimine“ ja „reguleeritud võrgu tõhus toimimine, millega infrastruktuur ühendatakse“, mida kasutatakse nimetatud sätte punktis e, ent ei piirdu üksnes nendega.

75 Nagu liidu seadusandja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määruse (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT 2013, L 115, lk 39) neljandas põhjenduses märkinud on, rõhutas 4. veebruari 2011. aasta Euroopa Ülemkogu sellega seoses vajadust moderniseerida ja laiendada Euroopa energiataristut ja ühendada võrke piiriüleselt selleks, et liikmesriikidevaheline solidaarsus saaks toimida, et oleks võimalik kasutada alternatiivseid tarne- või transiiditeid ja energiaallikaid ning et arendataks edasi taastuvaid energiaallikaid, mistõttu need suudaksid konkureerida traditsiooniliste energiaallikatega. Nõuti, et ükski liikmesriik ei tohiks pärast 2015. aastat jääda eraldatuks Euroopa gaasi- ja elektrivõrkudest ega tunda muret selle pärast, et tema energiajulgeolekut ohustab asjakohaste ühenduste puudumine.

76 Seetõttu tuleb tagasi lükata komisjoni poolt kohtuistungil esitatud argument, mille kohaselt komisjon, mööndes, et direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 1 rakendab ELTL artikli 194 lõikes 1 sätestatud solidaarsuse põhimõtet, sisuliselt arvestas nõuetekohaselt selle põhimõttega pelgalt sellest tulenevalt, et analüüsis direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikes 1 sätestatud kriteeriume.

77 Energiasolidaarsuse põhimõtte kohaldamine ei tähenda siiski seda, et liidu energiapoliitika ei tohi ühelgi juhul ühe liikmesriigi energiavaldkonnaga seotud konkreetseid huve negatiivselt mõjutada. Siiski peavad liidu institutsioonid ja liikmesriigid selle poliitika ellu viimisel arvesse võtma nii liidu kui ka erinevate liikmesriikide huve ning huvide konflikti korral neid omavahel kaaluma.

78 Solidaarsuspõhimõtte sellist ulatust arvesse võttes pidi komisjon vaidlustatud otsuse tegemisel hindama, kas Saksamaa reguleeriva asutuse poolt kavandatud muudatused OPALi gaasijuhtme käitamise korras võivad mõjutada teiste liikmesriikide energiavaldkonnaga seotud huve, ning jaatava vastuse korral kaaluma omavahel neid huve ning Saksamaa Liitvabariigi ja võimalik, et liidu huve kõnealuse muudatuse tegemise vastu.

2) Küsimus, kas vaidlustatud otsus rikub energiasolidaarsuse põhimõtet

79 Tuleb tõdeda, et eespool punktis 78 mainitud käsitlust vaidlustatud otsuses ei sisaldu. Selle kõrval, et vaidlustatud otsuses ei ole solidaarsuse põhimõtet mainitud, ei nähtu sellest ka, et komisjon oleks tegelikult seda põhimõtet käsitlenud.

80 On tõsi, et vaidlustatud otsuse punktis 4.2 (põhjendused 48–53) on komisjon teinud tähelepanekuid seoses varustuskindluse parandamise kriteeriumiga. Viidates esmalt selle kriteeriumi käsitlemisele algses otsuses, kus ta oli järeldanud, et see kriteerium on täidetud, tõdes ta seal, et ettepanek, mille BNetzA talle esitas, seda järeldust ei muuda.

81 Esiteks tuleb aga tähele panna, et nii algses otsuses sisaldunud käsitlus kui ka vaidlustatud otsuse täiendav käsitlus puudutavad üksnes OPALi gaasijuhtme kasutusele võtmise ja selle tegelikult kasutatava võimsuse suurendamise mõju varustuskindlusele liidus tervikuna. Nimelt on komisjon vaidlustatud otsuse punktis 4.2 märkinud ühelt poolt, et täiendavate ülekandevõimsuste kasutatavusest

Saksa-Tšehhi piiril saaksid kasu kõik piirkonnad, mis on olemasoleva infrastruktuuri kaudu selle kohaga ühendatud, ning teiselt poolt, et täiendav võimsus ei võimaldaks teisi edastusteid täielikult asendada. Seevastu ei ole komisjon käsitlenud OPALi gaasijuhtme käitamise korra muutmise mõju konkreetselt Poola varustuskindlusele.

82 Teiseks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses ei ole käsitletud energiasolidaarsuse põhimõtte laiemaid aspekte. Nimelt ei nähtu, et komisjon oleks käsitlenud seda, millised tagajärjed võiksid keskpikas perspektiivis olla eelkõige Poola Vabariigi energiapoliitikale sellel, et Nord Stream 1/OPALi transiiditeele suunatakse ümber üks osa neist gaasimahtudest, mida enne edastati Yamali ja Braterstwo gaasijuhtmete kaudu, või et ta oleks kaalunud omavahel seda mõju ja tema poolt tuvastatud varustuskindluse suurenemist liidu tasandil.

83 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et vaidlustatud otsus on vastu võetud ELTL artikli 194 lõikes 1 sõnastatud energiasolidaarsuse põhimõtet eirates.

84 Seetõttu tuleb nõustuda Poola Vabariigi esimese väitega osas, milles see põhineb selle põhimõtte rikkumisel.

85 Eelnevast tuleneb, et hagi tuleb rahuldada ning vaidlustatud otsus tühistada.

2. Muud väited

86 Kuivõrd vaidlustatud otsus tuleb tühistada esimese väite alusel, ei ole Üldkohtul vaja muude Poola Vabariigi esitatud väidete osas seisukohta võtta.

V. Kohtukulud

87 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb temalt kohtukulud välja mõista vastavalt Poola Vabariigi nõudele.

88 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1 kannavad menetlusse astunud liikmesriigid oma kohtukulud ise. Seetõttu tuleb jätta Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Saksamaa Liitvabariigi kohtukulud nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 28. oktoobri 2016. aasta otsus C(2016) 6950 final, millega vaadatakse läbi erand, mis on direktiivi 2003/55/EÜ alusel tehtud OPALi maagaasi torujuhtmele kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldust käsitlevatest nõuetest.**

2. **Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda ning mõista temalt välja Poola Vabariigi kohtukulud.**

3. **Jätta Saksamaa Liitvabariigi, Läti Vabariigi ja Leedu Vabariigi kohtukulud nende endi kanda.**

Pelikánová Valančius Nihoul

Svenningsen Öberg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. septembril 2019 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

I. Õiguslik raamistik 2

II. Vaidluse taust 4

III. Menetlus ja poolte nõuded 6

IV. Õiguslik käsitlus 7

A. Poola Vabariigi 13. märtsi 2017. aasta menetlusdokumendi vastuvõetavus 7

B. Sisulised küsimused 9

1. Esimene väide, mis puudutab direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a ja ELTL artikli 194 lõike 1 punkti b rikkumist nende koosmõjus ning solidaarsuse põhimõtte rikkumist 9

a) Direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a väidetav rikkumine 9

b) ELTL artikli 194 lõike 1 väidetav rikkumine 11

1) Energiasolidaarsuse põhimõtte ulatus 12

2) Küsimus, kas vaidlustatud otsus rikub energiasolidaarsuse põhimõtet 13

2. Muud väited 14

V. Kohtukulud 14